

Nieuw Nederlands

TLPST

Lesbrief 7 – april 2014

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Ontmasker de leugenaar

Hoe kun je weten of iemand liegt? Gebruik gewoon je intuïtie. Denk er niet te diep over na, want dan is de kans groter dat je het fout hebt.

> [Lees verder](#)

Citeer een liedjestekst

Wielrenner Niki Terpstra won in maart de wedstrijd 'Dwars door Vlaanderen'. In een interview na zijn overwinning deed hij iets bijzonders: Terpstra citeerde uit een liedje zonder dat de interviewer het in de gaten had.

> [Lees verder](#)

Oké!

Wat is het populairste woord ter wereld? Volgens sommige mensen is dat *oké*, omdat dit woord in heel veel talen voorkomt en door heel veel mensen gebruikt wordt.

> [Lees verder](#)

Gedichtenspel

Gedichten lezen is best moeilijk. Je moet eigenlijk heel langzaam, woord voor woord lezen. Om dat te leren is er nu een spel op internet – het gedichtenspel.

> [Lees verder](#)

Ontmasker de leugenaar

Hoe kun je weten of iemand liegt? Gebruik gewoon je intuïtie. Denk er niet te diep over na, want dan is de kans groter dat je het fout hebt.

Kun je leugenaars beter ontmaskeren als je goed over hun gedrag en taal nadenkt? Wetenschappers hebben een [onderzoek](#) uitgevoerd om die vraag te beantwoorden. In een test lieten ze mensen heel zorgvuldig beoordelen of iemand wel of niet de waarheid sprak. Maar wat bleek? Testpersonen die iemand onmiddellijk moesten beoordelen, dus zonder er lang over na te kunnen denken, scoorden beter. Conclusie: je kunt het best je intuïtie gebruiken om een leugenaar te ontmaskeren.

Vragen

- 1 Voordat je begint aan de opdrachten over de tekst (en de link), is het misschien handig om wat lastige woorden uit de tekst op te zoeken. Weet jij bijvoorbeeld wat *intuïtie* betekent? En zou je iemand kunnen uitleggen wat *perceptie* is? Zoek de woorden die je niet goed snapt op. Je kunt dit doen in een woordenboek of op internet.
- 2 Bij de tekst staat een bijzonder plaatje: een pop met een lange neus.
 - a. Vertel eens wat meer over deze pop; hoe heet hij en welk verhaal hoort erbij?
 - b. Weet jij waarom dit plaatje bij deze tekst staat?

Bekijk [dit fragment](#). Het fragment is in het Engels, dus let goed op!

- 3 Op welke manier liegen baby's?
- 4 Hoe liegen dieren?
- 5 Wat vind je van dit filmpje? Geloof je wat er verteld wordt? Leg je antwoord uit met duidelijke argumenten.
- 6 Wanneer heb jij voor het laatst een leugen verteld?
- 7 Werd je toen ook ontmaskerd? Zo ja, hoe kwamen de anderen erachter dat je loog?
- 8 Durf je te vertellen welke leugen je toen verteld hebt?
- 9 Deze opdracht doe je in duo's.
 - a Bedenk samen een onderwerp waarover je jouw mening kunt geven, bijvoorbeeld films, boeken, eten of iets anders.
 - b Vertel allebei twee keer een verhaaltje over dit onderwerp waarin je jouw mening geeft over het onderwerp. Eén keer vertel je de waarheid, één keer lieg je. Maak er een uitgebreid verhaaltje van, verzin dus argumenten om de ander op het verkeerde been te zetten.
 - c De ander moet nu raden welk verhaaltje de waarheid is en welk verhaaltje een leugen was.
 - d Hoe is het gegaan? Konden jullie elkaar ontmaskeren? Waar hebben jullie bij elkaar op gelet?

> [Terug naar de voorpagina](#)

Citeer een liedtekst

Wielrenner Niki Terpstra won in maart de wedstrijd 'Dwars door Vlaanderen'. In een interview na zijn overwinning deed hij iets bijzonders: Terpstra citeerde uit het liedje '[Als je wint, heb je vrienden](#)' – zonder dat de interviewer het in de gaten had.

Niki Terpstra hoefde niet lang na te denken om iets te zeggen. [De woorden rolden eruit](#): "Ik keek vooruit, zag niets. Ik dacht niet na, ik fietste gewoon. Ik had in mijn benen pijn, maar ik wilde de snelste zijn. Ze halen me nooit meer in, ik dacht: verdomd, ik win." Enkele dagen later reageerde een interviewer op het grapje van de wielrenner door [titels van liedjes](#) in zijn vragen aan Terpstra te verstoppen.

Vragen

1 Welke liedjes gebruikt de interviewer in het tweede interview?

2 Schrijf minstens vier titels van Nederlandstalige liedjes op. Vertel aan een klasgenoot een verhaaltje over wat jij de afgelopen dagen hebt gedaan. Verstop daarin de titels van de liedjes. Kan de ander raden welke titels je verstoppt hebt?

3 Er zijn over de hele wereld al heel veel liedjes geschreven. Doe eens een klein onderzoekje op internet; wat zijn de gekste titels van liedjes die je tegenkomt? Waarom vind je deze titels gek?

4 Vroeger, toen er alleen nog maar klassieke muziek bestond, hadden stukken muziek heel andere titels dan nu.

Zoek eens naar twee muziekstukken van Johann Sebastian Bach. Deze componist leefde van 1685 tot 1750. Welke titels hebben deze stukken?

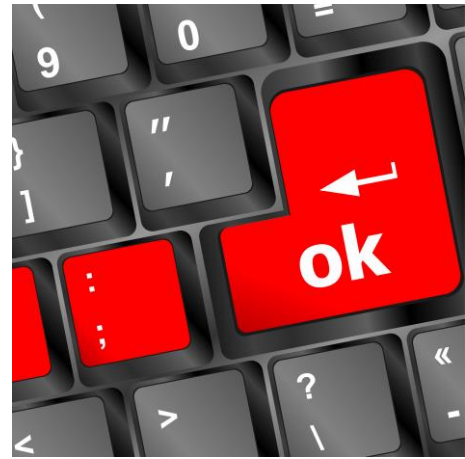
5 Omdat de componist Wolfgang Amadeus Mozart heel veel muziekstukken heeft geschreven, heeft een muziekwetenschapper al deze stukken genummerd. Hij deed dit zo: KV 22, KV 494, etc. De K staat voor Köchel, de naam van de wetenschapper. De V staat voor *Verzeichnis*, het Duitse woord voor *catalogus*. Maak eens van hits van nu een titel als de KV-nummers van Mozart. Bijvoorbeeld: Van *Happy* van Pharrell Williams maak je PW 23 of je gebruikt de letters van je eigen naam.

> [Terug naar de voorpagina](#)

Oké!

Wat is het populairste woord ter wereld? Volgens sommige mensen is dat *oké*, omdat dit woord in heel veel talen voorkomt en door heel veel mensen gebruikt wordt.

Onlangs vierde het woord *oké* zijn 175ste verjaardag: in 1839 verscheen het voor het eerst in een Amerikaanse krant. In het [tv-programma Pauw & Witteman](#) vertelde de taalkundige Wim Daniëls wat over de geschiedenis van het woord. Waar komt het vandaan? Wat betekent het? En waarom is het zo populair?

Vragen

- 1 Schrijf de vier vragen uit het tekstje op.
- 2 Zet achter de vragen de antwoorden die in het filmpje gegeven worden.
- 3 In het filmpje komen nog twee andere schrijfwijzen van *oké* in beeld. Welke twee?
- 4 Welke twee handgebaren voor *oké* zie je in het filmpje op de achtergrondfoto's?
- 5 Wat is een stopwoord?
- 6 Heb jij een stopwoord? Welk woord is dat?
- 7 Vraag aan je klasgenoten welk stopwoord zij hebben.
- 8 Zijn er veel dezelfde stopwoorden? Probeer samen te bedenken waarom deze woorden zo populair zijn.
- 9 Kies een bekende Nederlander. Zoek op internet een filmpje waarin deze BN'er praat. Schrijf op welke woorden hij of zij vaak zegt. Bekijk het filmpje nog een keer en turf hoe vaak de door jou opgeschreven woorden worden uitgesproken. Schrijf de drie meest gezegde woorden op.
- 10 Vergelijk de drie woorden met de meestgebruikte stopwoorden van een klasgenoot. Zijn er overeenkomsten of gebruiken ze juist heel andere woorden? Probeer uit te leggen hoe dat zou kunnen komen.

[> Terug naar de voorpagina](#)

Gedichtenspel

Gedichten lezen is best moeilijk. Je moet eigenlijk heel langzaam, woord voor woord lezen. Om dat te leren is er nu een spel op internet – [het gedichtenspel](#). Iedere dag krijg je een nieuw Nederlands gedicht te lezen, waarbij je zelf kunt raden in welke volgorde de woorden moeten staan.

Het spel is gemaakt door oud-hoogleraar Jan Landsbergen. Hij ontdekte dat hij het soms moeilijk vond om een gedicht te begrijpen doordat hij het net zo snel wilde lezen als een stukje in de krant of op internet. En dus maakte hij dit spel. Je kunt het ook gebruiken als een manier om zelf te oefenen in gedichten schrijven. Hoeveel woorden zet jij in de juiste volgorde? Van het spel bestaat trouwens ook een [Engelse versie](#).

Vragen

- 1 Speel het gedichtenspel. Wat vind je van het spel? Leg je mening uit.
- 2 Waar ging het gedicht in het spel over?
- 3 Wat vond je van het gedicht? Leg je mening uit.
- 4 Speel ook het Engelse gedichtenspel. Vind je het een goede manier om met Engels te oefenen? Leg je mening uit.
- 5 Zoek zelf een gedicht op internet dat je mooi of grappig vindt. Print het gedicht twee keer uit op twee aparte blaadjes. Verknip een van de blaadjes zó dat elke regel van het gedicht een apart strookje wordt. Hussel de uitgeknipte regels door elkaar. Wissel jouw regels met de regels van een klasgenoot. Probeer het gedicht van je klasgenoot weer goed neer te leggen. Geef elkaar daarna het blaadje met het hele gedicht om te kijken hoe goed het gelukt is.
- 6 Welk gedicht bij vraag 5 vond je mooier: het 'echte' gedicht, of het gedicht dat jij van de zinnen had gemaakt? Leg je mening uit.
- 7 Schrijf een zin op uit jouw favoriete liedje.
- 8 Schrijf een zin op die je vandaag hebt gezegd.
- 9 Schrijf een zin op uit een televisiereclame.
- 10 Schrijf een zin op die je van iemand anders hebt gehoord.
- 11 Schrijf een zin op uit een gedicht.
- 12 Maak van de zinnen die je bij vraag 7 t/m 11 hebt opgeschreven een gedicht. Je mag zinnen vaker gebruiken of ze een beetje veranderen om ze passend te maken. Je mag ook nog andere zinnen toevoegen.
- 13 Laat de gedichten aan elkaar horen.

> [Terug naar de voorpagina](#)

Ontmasker de leugenaar

- 1 Eigen antwoord.
 - 2a Dit is het verhaal van Pinokkio. Deze pop kreeg een lange neus als hij een leugen vertelde en hiermee verraadde hij zichzelf dus.
 - 2b Deze pop staat bij de tekst omdat deze tekst over leugens gaat.
 - 3 Soms doen ze alsof ze honger hebben, terwijl ze eigenlijk bij hun moeder willen zijn.
 - 4 Sommige dieren doen net alsof ze dood zijn door heel stil te liggen. En eekhoorns misleiden dieven door net te doen alsof ze ergens nootjes begraven.
 - 5 Eigen antwoord.
 - 6t/m9 Eigen antwoorden.
-

Citeer een liedjestekst

- 1 Zij gelooft in mij, Sinds een dag of twee, Terug naar de kust.
 - 2 t/m 5 Eigen antwoorden.
-

Oké!

- 1 A. Wat is het populairste woord ter wereld? B. Waar komt het vandaan? C. Wat betekent het? D. Waarom is het zo populair?
 - 2 A. Oké. B. Het woordje werd voor het eerst gebruikt door Charles Green in *The Boston morning post*. C. Eigenlijk *alright* of *all correct*, maar tegenwoordig wordt het in een heleboel betekenissen gebruikt. D. Het wordt in veel talen gebruikt omdat het positief is, omdat het kort en is omdat het gemakkelijk uit te spreken is.
 - 3 O.K. en okay.
 - 4 Je duim omhoog doen of een cirkel maken van de duim en wijsvinger terwijl je de andere vingers strekt.
 - 5 Een woordje dat iemand heel vaak gebruikt.
 - 6 t/m 10 Eigen antwoorden.
-

Gedichtenspel

- 1 t/m 13 Eigen antwoorden.
-